

Posudek oponenta bakalářské práce

Název: Válka a násilí v životě české šlechty husitské, poděbradské a jagellonské doby v odrazu svědectví dobových literárních pramenů

Autor: Kamila Motýlová

Studijní program: B7507

Studijní obor: Český jazyk se zaměřením na vzdělávání, Historie se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Zdeněk Beran, Ph.D.

Oponent: Doc. PhDr. Martin Šandera, Ph.D.

Kamila Motýlová si zvolila bezesporu zajímavé, zároveň však náročné téma a kvalitní výsledek je v takovém případě podmíněn nejen vyčerpávající heuristikou, ale především dobře provedenou analýzou zdrojů, komparací zjištěných fakt, pevnou vnitřní stavbou a přesvědčivou interpretací doložených fakt i předložených hypotéz.

Struktura práce byla vhodně zvolena, text není rozměňován na příliš mnoho malých celků, čtyři kapitoly jsou adekvátní, byť se spojuje spíše jen chronologická návaznost. Text je podán čtivě, poznámkový aparát i přehled pramenů a literatury nevykazuje z hlediska zvládnutí „historického řemesla“ žádné podstatnější nedostatky. Přesto by mnohém pomohla výborná studie Františka Šmahela *Svoboda slova, svatá válka a tolerance z nutnosti v husitském období*, ČČ H 92, 1994, s. 644-679 (zvláště když autorka s pojmem „svatá válka“ velmi často operuje) a také příspěvek Winfrieda EBERHARDA, „*Bonum commune*“ v konkurenci mezi monarchistickou vládou a stavovskou společností, ČČH 102/3, 2004, s. 449–472, který přesně vystihl jeho roli v mentalitě české šlechty. Při popisu a zhodnocení krvavého zářijového převratu v Praze postrádám stať Františka ŠMAHELA, *Pražské povstání 1483*, Pražský sborník historický 20, 1986, s. 35–102, pak by jen těžko mohla K. Motýlová v práci tvrdit, že „příčina tohoto běsnění není jistá, zřejmě se jednalo o vnitřní napětí v Praze“ (s. 36).

Zvláště u poděbradské éry autorka od nosného tématu často sklouzává k líčení obecně známého vývoje.

Jde však o bakalářskou práci a nekladu na ni stejné nároky jako na magisterskou, u té by se však již tento problém opakovat neměl. Za závažnější považuji bohužel stále častější nešvar

studentských prací a tím je podoba závěru, který zde má spíše podobu doslovu a stručného shrnutí, nikoli jasného a strukturovaného přehledu dosažených výsledků.

Hodnotu práce bohužel též snižují některé faktografické prohřešky – hlava plzeňského landfrýdu katolík Bohuslav ze Švamberka rozhodně nepatřil mezi první tábořské hejtmany (s.13), do této pozice se dostal až v roce 1422 po mnohaměsíčním věznění a názorovém přerodu na Táboře; bitva u Štrauchova dvora 4.8. se odehrála v roce 1423, nikoli 1424 (s.22) , rok 1423 autorce zcela vypadl, přitom je velmi důležitý z hlediska chápání oprávněnosti násilí ze strany husitů, tehdy se totiž dosavadní dva druhy války – proti domácím katolíkům a zahraničním interventům – rozšiřují o třetí, o válku husitských frakcí mezi sebou a ideové odůvodnění tohoto posunu jak na pražské, tak tábořské straně by si rozhodně zasloužilo pozornost. Autorka také pomíjí otázku násilí na civilním obyvatelstvu ze strany křížáků, včetně vyplaování a zabíjení v ryze katolických vsích, což kritizovali již soudobí kronikáři na říšské straně a i Vavřinec z Březové v něm spatřuje jasný doklad nespravedlivosti křížové výpravy a jeden z klíčových důvodů, proč Bůh dopřál vítězství husitské straně. Jan Roháč z Dubé byl sice počítán k vyšší šlechtě, ale rozhodně nebyl členem předního šlechtického rodu, nenáležel k Ronovcům, ale ke zchudlé větvi rodu Benešoviců (s.27). Jiří z Poděbrad se zemským správcem stal v roce 1452, nikoli 1453 (s.28).

Nerozumím také přínosu věty: „Agitační literatura podporující revoluční boje byla nahrazena především literární polemikou se společenskou tematikou“ (s.28). Stejně tak bych „různost názorů“ nepovažoval věc za typickou pro humanismus, celý středověk pracuje s protiklady a dialog fiktivních či skutečných postav zosobňujících odlišní názorové proudy, společenské skupiny či hodnoty je obsažen v desítkách středověkých literárních děl.

Závěr: Práci s uvedenými výhradami doporučuji k obhajobě.

V Hradci Králové 27. 5. 2016

Doc. PhDr. Martin Šandera, Ph.D.